

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 37/2024-62

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Zuzanou Bejdovou, LL.M., advokátkou, Skuteckého 30, Banská Bystrica, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. BR-4C/21/2011-1035 z 1. decembra 2023 takto

rozhodol:

- Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. BR-4C/21/2011-1035 z 1. decembra 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č. k. BR-4C/21/2011-1035 z 1. decembra 2023 **zrušuje**.
- Okresný súd Banská Bystrica **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **856,75 eur** a tieto zaplatiť ich právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. januára 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) doplnujúcim uznesením o základe a výške nároku na náhradu trov sťažnostného konania v civilnom spore. Uznesenie

žiadajú zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie s tým, že každému z nich bude priznané finančné zadost'učinenie 100 eur.

II.

2. V právoplatne skončenom civilnom spore bolo uznesením vyššieho súdneho úradníka okresného súdu z 11. augusta 2021 žalovaním 1 a 2 uložené zaplatiť s'ťažovateľom (žalobcom) náhradu trov konania (každému zo s'ťažovateľov po 1 357,99 eur). Proti tomu podali s'ťažovatelia a žalovaný 2 s'ťažnosť, na ktorú uznesením okresného súdu zo 16. júna 2023 bola výška náhrady trov každého zo s'ťažovateľov zmenou uznesenia vyššieho súdneho úradníka určená na 760,74 eur. Okresný súd tiež rozhodol, že s'ťažovateľom sa náhrada trov s'ťažnostného konania nepriznáva. O náhrade trov s'ťažnostného konania žalovaného 2 okresný súd nerozhodol výrokom a v odôvodnení uviedol, že je tomu tak z dôvodu, že žalovaný 2 si trovy s'ťažnostného konania neuplatnil, hoci by mu nárok na náhradu trov s'ťažnostného konania priznať mal.

3. Na to reagoval žalovaný 2 podaním, v ktorom namietol, že okresný súd nerozhodol o náhrade jeho trov s'ťažnostného konania. Žiadal, aby mu okresný súd doplňujúcim uznesením proti s'ťažovateľom priznal nárok na náhradu trov s'ťažnostného konania a následne uznesením vyššieho súdneho úradníka rozhodol o ich výške alebo aby odvolací súd zmenil výrok o nepriznaní trov s'ťažnostného konania tak, že mu prizná nárok na náhradu trov s'ťažnostného konania proti s'ťažovateľom a aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Trovy s'ťažnostného konania si vyčíslil neskorším podaním na 527,62 eur tak, že z toho mu každý zo s'ťažovateľov zaplatí tretinu.

4. Ústavnou s'ťažnosťou namietaným doplňujúcim uznesením bolo každému zo s'ťažovateľov uložené nahradiť žalovanému 2 náhradu trov s'ťažnostného konania 69,14 eur. Okresný súd uznal, že opomenul rozhodnúť o náhrade trov s'ťažnostného konania žalovaného 2, a preto uznesením podľa § 225 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 234 CSP rozhodol o trovách s'ťažnostného konania žalovaného 2, a to nielen o samotnom nároku na náhradu trov s'ťažnostného konania, ale aj o ich výške.

III.

5. S'ťažovatelia namietajú, že ak okresný súd mienil doplniť chýbajúci výrok o nároku na náhradu trov konania žalovaného 2, mal tak urobiť samostatným výrokom v doplňujúcom uznesení a mal sa vysporiadať s tvrdením v uznesení zo 16. júna 2023. Ak by rozhodol o nároku na náhradu trov s'ťažnostného konania žalovaného 2, potom by bol výrok podľa § 357 písm. m) CSP preskúmateľný na odvolanie a až po jeho právoplatnosti by bolo možné rozhodnúť o výške trov s'ťažnostného konania uznesením vyššieho súdneho úradníka, ktoré by na s'ťažnosť bolo preskúmateľné sudcom. V ich veci však pri absencii rozhodnutia o nároku na náhradu trov s'ťažnostného konania bolo rozhodnuté uznesením o výške náhrady trov s'ťažnostného konania bez toho, aby voči tomu bol akýkoľvek opravný prostriedok, čo je v rozpore s § 262 a § 357 písm. m) CSP.

6. Okresný súd sa k ústavnej s'ťažnosti vyjadril tak, že opísal priebeh konania, ústavnej s'ťažnosti a viacerých rozhodnutí ústavného súdu bez toho, aby bolo zrejmé jeho postoj k ústavnej s'ťažnosti.

7. Žalovaný 2, v konaní o ústavnej s'ťažnosti zúčastnená osoba, navrhol ústavnej s'ťažnosti nevyhovieť. Vychádzal z toho, že každý zo s'ťažovateľov má zaplatiť na náhrade trov konania

len 69,14 eur, no ústavnoprávnu ochranu možno poskytnúť len výnimočne pri mimoriadne intenzívnom zásahu do základných práv. Odkázal na rozhodnutie ústavného súdu (I. ÚS 335/2023), podľa ktorého je ústavne akceptovateľné, ak sa o náhrade trov sťažnostného konania rozhodne jedným rozhodnutím sudcu, a rozhodnutia všeobecných súdov a ústavného súdu, podľa ktorých proti rozhodnutiu o náhrade trov sťažnostného konania nie je prípustné odvolanie.

IV.

8. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémneho zásahu do základného práva (IV. ÚS 40/2011). Rozhodovanie o náhrade trov konania je zároveň integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom, porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (II. ÚS 56/05, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska).

9. Otázka náhrady trov konania o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania je významná a bola riešená v množstve rozhodnutí ústavného súdu. Ani rozhodnutie ústavného súdu, ktorého podstatou bol záver, že nepriznanie trov konania o sťažnosti je porušením základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 533/2020), nezjednotilo rozhodovanie súdov prvej inštancie. Následne sa opakoval názor, podľa ktorého procesne úspešná strana nemá nárok na náhradu trov konania o sťažnosti. Jedným z prvých takýchto rozhodnutí bolo uznesenie sp. zn. III. ÚS 420/2023, ktoré bolo nasledované ďalšími rozhodnutiami (IV. ÚS 130/2024, I. ÚS 150/2024, II. ÚS 199/2024, bližšie Sedlačko, F. Trovy konania o sťažnosti podľa Civilného sporového poriadku. Bulletin SAK 6/2024, s. 6 – 7).

10. Vzhľadom na to, že v tomto konaní sťažovatelia namietli porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie práve uznesením okresného súdu, ktorým im bolo uložené nahradiť trovy sťažnostného konania, došlo k zjednoteniu právneho názoru vyjadreného v uznesení sp. zn. I. ÚS 533/2020 a odchylného právneho názoru senátu ústavného súdu v tomto konaní, a to uznesením ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2024 z 18. decembra 2024 tak, že v rozpore so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je právny názor, podľa ktorého sudca súdu prvej inštancie pri rozhodovaní o sťažnosti podľa § 239 CSP proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania má právomoc rozhodnúť aj o náhrade trov, ktoré stranám vznikli v súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania.

11. Ústavnou sťažnosťou namietané uznesenie okresného súdu je práve takýmto uznesením o výške náhrady trov sťažnostného konania, ktorým mimo svojej právomoci rozhodol sudca súdu prvej inštancie nielen o tom, že žalovaná 2 má proti sťažovateľom právo na náhradu trov sťažnostného konania, ale aj o ich výške. Hoci sťažovatelia namietali „len“ nedostatok právomoci sudcu okresného súdu rozhodnúť o výške náhrady trov sťažnostného konania a to, že proti jeho rozhodnutiu o základe nároku na náhradu trov tohto konania má byť prípustné odvolanie, v nadväznosti na právny názor vyjadrený v uznesení sp. zn. PLz. ÚS 2/2024 je zrejmé, že či už rozhodnutie o výške náhrady trov sťažnostného konania, alebo rozhodnutie o jeho základe, ktoré sú obe obsiahnuté v namietanom uznesení, ani nemalo byť vydané. Práve opačný postup okresného súdu tak viedol k tomu, že namietaným uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovieť s tým, že namietané uznesenie okresného súdu sa zrušuje.

12. Nebol dôvod vyhovieť ústavnej sťažnosti v rozsahu, v ktorom sa sťažovatelia domáhali vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie a priznania primeraného finančného zadosťučinenia. Vyslovenie porušenia ústavných práv a zrušenie namietaného uznesenia je dostatočným prostriedkom nápravy porušených ústavných práv sťažovateľov. Vzhľadom na to, že nie je dôvod rozhodovať o trovách sťažnostného konania, pričom vo veci a aj o náhrade trov konania bolo právoplatne rozhodnuté, nebol dôvod vec sťažovateľov vracať okresnému súdu na ďalšie konanie.

13. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľov odôvodňuje, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátkou. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokátka sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 856,75 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Robert Šorl
predseda senátu